

॥ सा विद्या या विमुक्तये ॥

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड

“ज्ञानतीर्थ” परिसर, विष्णुपूरी, नांदेड - ४३१६०६ (महाराष्ट्र)

SWAMI RAMANAND TEERTH MARATHWADA UNIVERSITY NANDED

“Dnyanteerth”, Vishnupuri, Nanded - 431606 Maharashtra State (INDIA)

Established on 17th September 1994 – Recognized by the UGC U/s 2(f) and 12(B), NAAC Re-accredited with 'A' Grade

ACADEMIC (1-BOARD OF STUDIES) SECTION

Phone: (02462) 229542

Website: www.srtmun.ac.in

E-mail: bos.srtmun@gmail.com

संलग्नित महाविद्यालयांतील मानवविज्ञान विद्याशाखेतील पदवी स्तरावरील द्वितीय वर्षाचे CBCS Pattern नुसारचे अभ्यासक्रम शैक्षणिक वर्ष २०२०–२१ पासून लागू करण्याबाबत.

परियोग

या परिपत्रकान्वये सर्व संबंधितांना कळविण्यात येते की, दिनांक २० जून २०२० रोजी संपन्न झालेल्या ४७व्या मा. विद्या परिषद बैठकीतील विषय क्र.१३/४७-२०२०च्या ठरावानुसार प्रस्तुत विद्यापीठाच्या संलग्नित महाविद्यालयांतील मानवविज्ञान विद्याशाखेतील पदवी स्तरावरील द्वितीय वर्षाचे खालील विषयांचे C.B.C.S. (Choice Based Credit System) Pattern नुसारचे अभ्यासक्रम शैक्षणिक वर्ष २०२०–२१ पासून लागू करण्यात येत आहेत.

- १) बी.ए./बी.एस्सी./बी.कॉम./बी.एस.डब्ल्यू./फाईन आर्ट्स—द्वितीय वर्ष—इंग्रजी (अनिवार्य, अतिरिक्त (द्वितीय भाषा), फंक्शनल इंग्रजी, ऐच्छिक)
- २) बी.ए./बी.एस्सी./बी.कॉम./बी.एस.डब्ल्यू./फाईन आर्ट्स—द्वितीय वर्ष—हिंदी (द्वितीय भाषा, ऐच्छिक)
- ३) बी.ए./बी.एस्सी./बी.कॉम./बी.एस.डब्ल्यू./फाईन आर्ट्स—द्वितीय वर्ष—कन्नड (द्वितीय भाषा, ऐच्छिक)
- ४) बी.ए./बी.एस्सी./बी.कॉम./बी.एस.डब्ल्यू./फाईन आर्ट्स—द्वितीय वर्ष—मराठी (द्वितीय भाषा, ऐच्छिक)
- ५) बी.ए./बी.एस्सी./बी.कॉम./बी.एस.डब्ल्यू./फाईन आर्ट्स—द्वितीय वर्ष—पाली (द्वितीय भाषा, ऐच्छिक)
- ६) बी.ए./बी.एस्सी./बी.कॉम./बी.एस.डब्ल्यू./फाईन आर्ट्स—द्वितीय—संस्कृत (द्वितीय भाषा, ऐच्छिक)
- ७) बी.ए./बी.एस्सी./बी.कॉम./बी.एस.डब्ल्यू./फाईन आर्ट्स—द्वितीय वर्ष—उर्दू (द्वितीय भाषा, ऐच्छिक)
- ८) बी.ए.—द्वितीय वर्ष—अर्थशास्त्र
- ९) बी.ए.—द्वितीय वर्ष—भूगोल
- १०) बी.ए.—द्वितीय वर्ष—इतिहास
- ११) बी.ए.—द्वितीय वर्ष—सैनिकशास्त्र
- १२) बी.ए.—द्वितीय वर्ष—तत्त्वज्ञान
- १३) बी.ए.—द्वितीय वर्ष—राज्यशास्त्र
- १४) बी.ए.—द्वितीय वर्ष—मानसशास्त्र
- १५) बी.ए.—द्वितीय वर्ष—लोकप्रशासन
- १६) बी.ए.—द्वितीय वर्ष—समाजशास्त्र
- १७) बी.ए.—द्वितीय वर्ष—ऑडिमिनिस्ट्रीटीव्ह सर्विस

सदरील परिपत्रक व अभ्यासक्रम प्रस्तुत विद्यापीठाच्या www.srtmun.ac.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध आहेत. तरी सदरील बाब ही सर्व संबंधितांच्या निर्दर्शनास आणून द्यावी.

‘ज्ञानतीर्थ’ परिसर,
विष्णुपूरी, नांदेड – ४३१ ६०६.

जा.क्र.: शैक्षणिक—१/परिपत्रक/पदवी—सीबीसीएस अभ्यासक्रम/
२०२०-२१/२४९

दिनांक : ०८.०७.२०२०.

प्रत महिती व पुढील कार्यवाहीस्तव :

- १) मा. कुलसचिव यांचे कार्यालय, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- २) मा. सचालक, परीक्षा व मूल्यमापन मंडळ यांचे कार्यालय, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ३) प्राचार्य, सर्व संबंधित संलग्नित महाविद्यालये, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ४) साहाय्यक कुलसचिव, पदव्युत्तर विभाग, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ५) उपकुलसचिव, पात्रता विभाग, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ६) सिस्टम एक्सपर्ट, शैक्षणिक विभाग, प्रस्तुत विद्यापीठ.

स्वाक्षरित /—
उपकुलसचिव
शैक्षणिक (१—अभ्यासमंडळ) विभाग

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड

बी.ए. द्वितीय वर्ष

(बी.ए.बी.कॉम व बी.एस्सी.द्वितीय वर्ष)

संस्कृत — अभ्यासक्रम

अभ्यासक्रम व प्रश्नपत्राचे स्वरूप

सत्र ३ व ४

सत्र पद्धती व CBCS पद्धती

जून २०२० पासून प्रारंभ

बी.ए. द्वितीय वर्ष

संस्कृत अभ्यासक्रम विषयी काही सूचना

जून २०२० पासून सत्र व CBCS पद्धतीनुसार बी.ए. द्वितीय वर्षासाठी नविन अभ्यासक्रम प्रारंभ होत आहे. यामध्ये विद्यापीठाच्या निर्देशानुसार एस.ई.सी. (SEC) अंतर्गत संस्कृत कौशल्यावर आधारित एक पेपर आहे. त्याचे काही उद्दिष्टे याप्रमाणे आहेत.

अ) १) संस्कृत भाषेचे आधुनिक काळातील महत्व व उपयोगिता समजावून घेणे.

- २) भाषा व्यवहारासाठी आवश्यक कौशल्य अवगत करणे.
- ३) व्यवसायासाठी भाषेचे प्रायोगिक कौशल्य व नवनिर्मितीस प्रेरणा देणे.
- ४) संस्कृत भाषेतील योग व प्राणायाम वरील विविध माहिती व सराव करून योगप्रशिक्षकास योग्य बनवणे.
- ५) संस्कृत भाषा शिक्षण, व्यक्तिमत्व विकास इत्यादीचे कौशल्य विकसित करणे

ब) बी.ए. द्वितीय वर्षाच्या प्रथम व द्वितीय सत्रातील प्रत्येक प्रश्नपत्राचे (ऐच्छिक) अंतर्गत मूल्यांकन हे २५ गुणांचे असेल. गुणांची विभागणी याप्रमाणे राहील.

- १) अंतर्गत चाचणी (unit test) $25+25 = 50$ सरासरी काढून २५ गुण
- २) अभिहस्तांकन (Assignment/परिसंवाद/प्रपत्रवाचन)

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड
बी.ए. द्वितीय वर्ष
सत्र— तृतीय व चतुर्थ
सत्र + CBCS पद्धती
विषय— संस्कृत
२०२० पासून प्रारंभ

Semester	C.C.	Paper No.	Name of Paper	L.P.W	Total No. of Lect.	C.A.	ESE	ESE Total Marks	credits
सत्र	कोर कोर्स	प्रश्नपत्र	पेपरचे नाव	तासिका आठवडा	एकूण तसिका	अंतर्गत मूल्यांकन	सत्राचे एकूण गुण	एकूण गुण	श्रेयांक
III	SL	III	कथासाहित्यम्	४	५५	२५	५०	७५	३
	Opt	V	काव्यम्	४	५५	२५	५०	७५	३
	Opt	VI	धर्मशास्त्र व गीताज्ञान	४	५५	२५	५०	७५	३
	SEC	I	संस्कृतकौशल यमूलम्	३	४५	२५	२५	५०	२
Total (A)				१५	२१०	१००	१७५	२७५	११
IV	SL	IV	संस्कृत सुभाषितम्	४	५५	२५	५०	७५	३
	Opt	VII	व्याकरणम्	४	५५	२५	५०	७५	३
	Opt	VIII	गद्यवैभवम्	४	५५	२५	५०	७५	३
	SEC	II	संस्कृतकौशल यसंवर्धनम्	३	४५	२५	२५	५०	२
	Total (B)			१५	२१०	१००	१७५	२७५	११
Total (A \$B)				३०	४२०	२००	३५०	५५०	२२

LPW. - Lectures Per week.

CC San - Core Course of Sanskrit

CA - Continuous Assessment

ESE - End of Semester Examination

बी.ए., बी.कॉम व बी.एस्सी. द्वितीय वर्ष

संस्कृत— द्वितीय भाषा

तृतीय सत्र

प्रश्नपत्र (SL) III	कथासाहित्यम्	गुण : ७५
(बाह्य मूल्यमापन ५० गुण आणि अंतर्गत मूल्याकंन — २५ गुण)	गुण	तासिका
Unit 1 हितोपदेश— मित्रलाभ(कथा १ ते ३)	१०	११
Unit 2 हितोपदेश— मित्रलाभ(कथा ४ ते ६)	१०	११
Unit 3 हितोपदेश— सुहृदभेद(कथा १ ते ३)	१०	११
Unit 4 हितोपदेश— सुहृदभेद(कथा ४ ते ६)	१०	११
Unit 5 कथासाहित्य— परिचय	१०	११

संदर्भ ग्रंथ

विश्वनाथ शर्मा : हितोपदेश मित्रलाभ मोतीलाल
बनारसीदा दिल्ली

M.R.KALE : Hitopdesh of Narayana
Motilal Banarsidas Delhi

सिंधु डांगे : भारतीय साहित्याचा इतिहास
महाराष्ट्र विद्यापीठ ग्रंथ निर्मिती
मंडळ नागपूर

श्री. भा. वर्णेकर : भारतीय साहित्याचा इतिहास
महाराष्ट्र विद्यापीठ ग्रंथ निर्मिती नागपूर

बी.ए. द्वितीय वर्ष

बी.ए., बी.कॉम व बी.एस्सी. द्वितीय वर्ष

संस्कृत— द्वितीय भाषा — तृतीय सत्र

---

it ui = Lo: lk & SL - III

कथासाहित्यम्~

Credit-03(marks 75)

ESE -50 Marks CA-25

Theory = 50

गुण = 50

खालीलपैकी पाच प्र न सोडवा

1. भाषांतर (3 पैकी 2) Unit 1	10
2. वाक्यविवेचन (3 पैकी 2) Unit 2	10
3. दीर्घोत्तरी. (2 पैकी 1) Unit 3	10
4. दीर्घोत्तरी. (2 पैकी 1) Unit 4	10
5. टीपा (3 पैकी 2) Unit 5	10

B.A. vr̥xlr eV; eki u 25 xqk

- प्रथम चाचणी २५ गुणांची ४०% अभ्यासक्रमावर आधारित (अनिवार्य)
- द्वितीय चाचणी २५ गुणांची ४१ ते ८० % अभ्यासक्रमावर आधारित किंवा मायनर प्रोजेक्ट/फिल्ड व्हिजीट/प्रझेन्टे न/सेमिनार/ गृहपाठ
- चाचणी १चे २५ गुण व चाचणी २ चे २५ एकूण ५० गुणांची सरासरी काढून अंतिम गुण २५
- उदा. चाचणी १ मध्ये २५ पैकी २२ गुण व चाचणी २ मध्ये २५ पेकी २३ गुण तर एकूण५० पैकी ४५ गण तर ४५ भागिले २बरोबर २२.५ म्हणजेच २३ गुण

संस्कृत
बी.ए. द्वितीय वर्ष
संस्कृत—, SPNd— तृतीय सत्र

प्रश्नपत्र V	काव्यम्	गुण : ७५
(बाह्य मूल्यमापन ५० गुण आणि अंतर्गत मूल्याकंन — २५ गुण)	गुण	तासिका
Unit 1 कुमारसंभवम्— ग्रंथ परिचय, कथानक, प्रसंग विवेचन १०	१०	११
Unit 2 कुमारसंभवम्— सर्ग II	१०	११
Unit 3 कुमारसंभवम्— सर्ग V	१०	११
Unit 4 आर्ष महाकाव्य परिचय	१०	११
Unit 5 पंचमहाकाव्य परिचय	१०	११
संदर्भ ग्रंथ		
श्रीकृष्णमणि त्रिपाठी	: कुमारसंभवम् चौखम्बा संस्कृत संस्थान वाराणसी	
चि. रा. देवधर	: कुमारसंभवम् मोतीलाल बनारसीदास दिल्ली	
के. ना. वाटवे	: संस्कृत काव्याचे पंचप्राण मनोहर ग्रंथमाला पुणे	
वि. वा. करंबळेकर	: संस्कृत साहित्याचा सोपपत्तिक इतिहास शारदा प्रकाशन नागपूर	
रहस विहारी द्विवेदी	: संस्कृत महाकाव्यों को समालोचनात्मक अध्ययन न्यु भारतीय बुक कॉर्पोरेशन	

ch-, - f}rh; o"kl

r`rh; l =

fo'k; & l LNr&, fPNd

---

it ui = Lo: lk - P - V

काव्यम्

Credit-03(marks 75)

ESE -50 Marks CA-25

Theory = 50

गुण = 50

खालीलपैकी पाच प्र न सोडवा

1. दीर्घोत्तरी. (2 पैकी 1) Unit 1	10
2. भाषांतर (3 पैकी 2) Unit 2	10
3. वाक्यविवेचन (3 पैकी 2) Unit 3	10
4. दीर्घोत्तरी. (2 पैकी 1) Unit 4	10
5. दीर्घोत्तरी (2 पैकी 1) Unit 5	10

B.A. vrxtl eW; eki u 25 xqk

१. प्रथम चाचणी २५ गुणांची ४०% अभ्यासक्रमावर आधारित (अनिवाय)

२. द्वितीय चाचणी २५ गुणांची ४१ ते ८० % अभ्यासक्रमावर आधारित किंवा मायनर प्रोजेक्ट/फिल्ड व्हिजीट/प्रझेन्टे न/सेमिनार/ गृहपाठ

३. चाचणी १चे २५ गुण व चाचणी २ चे २५ एकूण ५० गुणांची सरासरी काढून अंतिम गुण २५

४. उदा. चाचणी १ मध्ये २५ पैकी २२ गुण व चाचणी २ मध्ये २५ पेकी २३ गुण तर एकूण ५० पैकी ४५ गण तर ४५ भागिले २बरोबर २२.५ म्हणजेच २३ गुण

संस्कृत
बी.ए. द्वितीय वर्ष
संस्कृत—, SPNd— तृतीय सत्र

प्रश्नपत्र VI	धर्मशास्त्र व गीताज्ञान	गुण : ७५
(बाह्य मूल्यमापन ५० गुण आणि अंतर्गत मूल्याकंन — २५ गुण)	गुण	तासिका
Unit 1 मनुस्मृति — अध्याय II	१०	११
Unit 2 श्रीमद्भगवद्गीता — अध्याय II	१०	११
Unit 3 श्रीमद्भगवद्गीता — अध्याय XV	१०	११
Unit 4 धर्मसूत्रांचा इतिहास	१०	११
(गौतम, बौद्धायन, आपस्तंभ, हिरण्यके पि, वर्णशठ, विश्णु, हरित, धर्मसूत्रे)		
Unit 5 स्मृतिसाहित्य	१०	११
(मनु याज्ञवल्क्य, पाराशार, कात्यायन व नारद इ.)		

संदर्भ ग्रंथ

पं. विष्णुशास्त्री बापट	:	मनुस्मृति, ख्युवंशी प्रकाशन मुंबई
पं. हरगोविंद शास्त्री	:	मनुस्मृति चौखम्बा संस्कृत, संस्थान वाराणसी
शांकरभाष्य	:	श्रीमद्भगवद्गीता (शांकरभाष्य) गीता प्रेस, गोरखपुर

यशवंत आबाजी भट (अनुवादक)	धर्मशास्त्राचा इतिहास
	महाराष्ट्र राज्य साहित्य व संस्कृति मंडळ
पा.वा. काणे	मुंबई
	: धर्मशास्त्र का इतिहास भाग १ ते ३
	उत्तर प्रदेश हिन्दी संस्थान, लखनऊ

ch-, - f} rh; o"kl

r'rh; l =

fo'k; & l L N r & , f P N d

---

i t u i = Lo: lk – P - VI

धर्मशास्त्रम् व गीतज्ञान

Credit-03(marks 75)

ESE -50 Marks CA-25

Theory = 50

गुण = 50

खालीलपैकी पाच प्र न सोडवा

1. भाषांतर (3 पैकी 2) Unit 1	10
2. वाक्यविवेचन (2 पैकी 1) Unit 2	10
3. दीर्घोत्तरी. (2 पैकी 1) Unit 3	10
4. दीर्घोत्तरी. (2 पैकी 1) Unit 4	10
5. टीपा (3 पैकी 2) Unit 5	10

B.A. vr xlr eW; eki u 25 xqk

- 6.१. प्रथम चाचणी २५ गुणांची ४०% अभ्यासक्रमावर आधारित (अनिवार्य)
- ७.२. द्वितीय चाचणी २५ गुणांची ४१ ते ८० % अभ्यासक्रमावर आधारित किंवा मायनर प्रोजेक्ट/फिल्ड व्हिजीट/प्रझेन्टे न/सेमिनार/ गृहपाठ
- ८.३. चाचणी १चे २५ गुण व चाचणी २ चे २५ एकूण ५० गुणांची सरासरी काढून अंतिम गुण २५
- ९.४. उदा. चाचणी १ मध्ये २५ पैकी २२ गुण व चाचणी २ मध्ये २५ पैकी २३ गुण तर एकूण५० पैकी ४५ गण तर ४५ भागिले २बरोबर २२.५ म्हणजेच २३ गुण

बी.ए. द्वितीय वर्ष
विषय: संस्कृत SEC

तृतीय सत्र

प्रश्नपत्र (SEC) I	योगशास्त्र	गुण : २५
(बाह्य मूल्यमापन ५० गुण आणि अंतर्गत मूल्याकंन — २५ गुण)	गुण	तासिका
Unit 1 योगसूत्र — पतंजली व योगसूत्र ग्रंथ परिचय	०५	०९
Unit 2 मूलबंध, उड्डीयानबंध, जालंदरबंध, महाबंध, महावेध	०५	०९
Unit 3 मुद्रा — खेचरी मुद्रा, महामुद्रा, आश्विनी मुद्रा, शक्तीचालिनी मुद्रा, योगमुद्रा	०५	०९
Unit 4 आसने	०५	०९
Unit 5 प्राणायाम	०५	०९

संदर्भ ग्रंथ

पातंजलयोगप्रदीप : गीताप्रेस गोरखपूर

पातंजल योगसूत्र : चौखम्बा संस्कृत संस्थान वाराणसी

नोट:

- १ प्रत्येक सत्रामध्ये ५० मिनिटाच्या ४५ तासिका (1 theory + 2 lab /week)
- २ अंतर्गत मूल्याकंन हे २५ गुणांचे असेल, त्यामध्ये

- i) Internal Assignment
- ii) सूत्रसंचालन / संवाद / साक्षात्कार / भाषाविज्ञान
- iii) सूत्रसंचालन प्रात्यक्षिक मूल्यांकन हे विद्यापीठीय नियमानुसार २५ गुणांचे घेतले जाईल.

बी.ए. द्वितीय वर्ष

बी.ए., बी.कॉम व बी.एस्सी. द्वितीय वर्ष

संस्कृत— द्वितीय भाषा — चतुर्थ सत्र

प्रश्नपत्र (SL) IV	संस्कृत सौरभम्	गुण : ७५
---------------------	----------------	----------

(बाह्य मूल्यमापन ५० गुण आणि अंतर्गत मूल्याकंन — २५ गुण)	गुण	तासिका
Unit 1 कर्णभारम — संहिता व अर्थ	१०	११
Unit 2 कर्णभारम	१०	११
Unit 3 नाट्यकथा व चरित्रचित्रण	१०	११
Unit 4 चरकसंहिता— सूत्रस्थान	१०	११
मात्राशितीयाध्याय आहारविषयक विचार)		
Unit 5 चरकसंहिता— सूत्रस्थान	१०	११
(नवेगान्धारणीयाध्याय व्यायाम वर्णन)		

संदर्भ ग्रंथ

पं. वैजनाथ झा	: कर्णभारम् चौखम्बा संस्कृत संस्थान वाराणसी
रमाशंकर त्रिपाठी	: कर्णभारम् मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली

काशीनाथ शास्त्री (अनुवादक)	: भारतीस साहित्याचा इतिहास महाराष्ट्र विद्यापीठ ग्रंथ निर्मिती मंडळ नागपूर
-------------------------------	--

बलदेव उपाध्याय	: संस्कृत शास्त्रो का इतिहास चौखम्बा संस्कृत संस्थान, वाराणसी
----------------	--

बी.ए., बी.कॉम व बी.एस्सी. द्वितीय वर्ष

संस्कृत— द्वितीय भाषा

चतुर्थ सत्र

---

itui = Lo: lk – SL - IV

संस्कृत सौरभम्

Credit-03(marks 75)

ESE -50 Marks CA-25

Theory = 50

गुण = 50

खालीलपैकी पाच प्र न सोडवा

1. भाषांतर . (3 पैकी 2) Unit 1	10
2. वाक्यविवेचन (3 पैकी 2) Unit 2	10
3. दीर्घोत्तरी. (2 पैकी 1) Unit 3	10
4. दीर्घोत्तरी (2 पैकी 1) Unit 4	10
5. दीर्घोत्तरी. (2 पैकी 1) Unit 5	10

B.A. vrxṯr eW; eki u 25 xqk

1. प्रथम चाचणी २५ गुणांची ४०% अभ्यासक्रमावर आधारित (अनिवार्य)
2. द्वितीय चाचणी २५ गुणांची ४१ ते ८० % अभ्यासक्रमावर आधारित किंवा मायनर प्रोजेक्ट/फिल्ड व्हिजीट/प्रझेन्टे न/सेमिनार/ गृहपाठ
3. चाचणी १चे २५ गुण व चाचणी २ चे २५ एकूण ५० गुणांची सरासरी काढून अंतिम गुण २५
4. उदा. चाचणी १ मध्ये २५ पैकी २२ गुण व चाचणी २ मध्ये २५ पैकी २३ गुण तर एकूण५० पैकी ४५ गण तर ४५ भागिले २बरोबर २२.५ म्हणजेच २३ गुण

बी.ए. द्वितीय वर्ष
संस्कृत— ऐच्छिक — चतुर्थ सत्र

प्रश्नपत्र VII

व्याकरणम्

गुण : ७५

(बाह्य मूल्यमापन ५० गुण आणि अंतर्गत मूल्याकांन — २५ गुण) गुण तासिका

Unit 1 कारक — कर्ता, कर्म, करण	१०	११
Unit 2 कारक — सम्प्रदान, आपादान,	१०	११
Unit 3 कारक — षष्ठी, अधिकरण संबोधन	१०	११
Unit 4 समास प्रकरण	१०	११
Unit 5 व्याकरणशास्त्र व व्याकरणकार परिचय	१०	११

संदर्भ ग्रंथ

रा.द. किंजवडेकर : लघुसिद्धान्तकौमुदी
व्यास प्रकाशन
पुणे

म.दा. साठे : लघुसिद्धान्तकौमुदी
संकृत विद्यापरिसंस्था, पुणे

रमाकांत मिश्र : व्याकरणशास्त्र का संक्षिप्त इतिहास
चौखम्बा संस्कृत संस्थान, वाराणसी

बलदेव उपाध्याय : संस्कृत शास्त्रो का इतिहास
चौखम्बा संस्कृत संस्थान, वाराणसी

बी.ए. द्वितीय वर्ष
संस्कृत— ऐच्छिक — चतुर्थ सत्र

---

i t u i = Lo: lk – P - VII

व्याकरणम्

Credit-03(marks 75)

ESE -50 Marks CA-25

Theory = 50

गुण = 50

खालीलपैकी पाच प्र न सोडवा

1. सूत्रे सोडवा (3 पैकी 2)	10
2. कारके स्पश्ट करा (3 पैकी 2)	10
3. सोदाहरण सोडवा (3 पैकी 2)	10
4. समास स्पश्ट करा (3 पैकी 2)	10
5. परिचय लिहा (2 पैकी 1)	10

B.A. vr̥xlr elV; eki u 25 xqk

१. प्रथम चाचणी २५ गुणांची ४०% अभ्यासक्रमावर आधारित (अनिवाय)
२. द्वितीय चाचणी २५ गुणांची ४१ ते ८० % अभ्यासक्रमावर आधारित किंवा मायनर प्रोजेक्ट/फिल्ड व्हिजीट/प्रझेन्टे अन/सेमिनार/ गृहपाठ
३. चाचणी १चे २५ गुण व चाचणी २ चे २५ एकूण ५० गुणांची सरासरी काढून अंतिम गुण २५
४. उदा. चाचणी १ मध्ये २५ पैकी २२ गुण व चाचणी २ मध्ये २५ पैकी २३ गुण तर एकूण५० पैकी ४५ गण तर ४५ भागिले २बरोबर २२.५ म्हणजेच २३ गुण

संस्कृत
बी.ए. द्वितीय वर्ष
संस्कृत— ऐच्छिक — चतुर्थ सत्र

प्रश्नपत्र VIII	गद्यवैभवम्	गुण : ७५
(बाह्य मूल्यमापन ५० गुण आणि अंतर्गत मूल्याकांन — २५ गुण) गुण		तासिका

Unit 1 कौटिलीय अर्थशास्त्र : सामान्य परिचय व विनयाधिकरण १० ११

Unit 2 कौटिलीय अर्थशास्त्र — विनयाधिकरण १० ११

Unit 3 शुकनासोपदेश १० ११

Unit 4 गद्य कवींचा परिचय १० ११

Unit 5 गद्य साहित्य इतिहास १० ११

संदर्भ ग्रंथ

टी. गणपतीशास्त्री	:	कौटिलीय अर्थशास्त्र भारतीय विद्या प्रकाशन दिल्ली
रा. प. कंगले	:	कौटिलीय अर्थशास्त्र महाराष्ट्र राज्य साहित्य व संस्कृति मंडळ ^{मुबार्इ}
सिंधु डांगे	:	भारतीस साहित्याचा इतिहास महाराष्ट्र विद्यापीठ ग्रंथ निर्मिती मंडळ नागपूर
बलदेव उपाध्याय	:	संस्कृत वाडमय का बृहत् इतिहास खंड ७ उत्तर प्रदेश संस्कृत संस्थान, लखनऊ

बी.ए. द्वितीय वर्ष

संस्कृत— ऐच्छिक — चतुर्थ सत्र

i t ui = Lo: lk – P - VIII

गद्यवैभवम्

Credit-03(marks 75)

ESE -50 Marks CA-25

Theory = 50

गुण = 50

खालीलपैकी पाच प्र न सोडवा

1. भाषांतर (3 पैकी 2) Unit 1	10
2. दीर्घोत्तरी. (2 पैकी 1) Unit 2	10
3. वाक्यविवेचन (3 पैकी 2) Unit 3	10
4. दीर्घोत्तरी. (2 पैकी 1) Unit 4	10
5. दीर्घोत्तरी (2 पैकी 1) Unit 5	10

B.A. vr xlr el; eki u 25 xqk

- प्रथम चाचणी २५ गुणांची ४०% भ्यासक्रमावर आधारित (अनिवार्य)
- द्वितीय चाचणी २५ गुणांची ८१ ते ८० % अभ्यासक्रमावर आधारित किंवा मायनर प्रोजेक्ट/फिल्ड व्हिजीट/प्रझेन्टे न/सेमिनार/ गृहपाठ
- चाचणी १चे २५ गुण व चाचणी २ चे २५ एकूण ५० गुणांची सरासरी काढून अंतिम गुण २५
- उदा. चाचणी १ मध्ये २५ पैकी २२ गुण व चाचणी २ मध्ये २५ पैकी २३ गुण तर एकूण५० पैकी ४५ गण तर ४५ भागिले २बरोबर २२.५ म्हणजेच २३ गुण

बी.ए. द्वितीय वर्ष

विषय: संस्कृत SEC

चतुर्थ सत्र

प्रश्नपत्र (SEC) II	भाषाकौशल्यम्	गुण :	२५
(बाह्य मूल्यमापन ५० गुण आणि अंतर्गत मूल्याकंन — २५ गुण)		गुण	तासिका
Unit 1 भाषाविज्ञान		०५	०९
Unit 2 स्वपरिचय व सूत्रसंचालन		०५	०९
Unit 3 संभाषण		०५	०९
Unit 4 अनुवाद विज्ञानम्		०५	०९
अनुवादाचे गुण, स्वरूप, प्रकार, कौशल्य व प्रयोजन			
Unit 5 संस्कृत लेखन		०५	०९

संदर्भ ग्रंथ

कपिलदेव द्विवेदी	: संस्कृत प्रभा उत्तरप्रदेश संस्कृत अकादमी लखनऊ
कपिलदेव द्विवेदी	: प्रारंभिक रचनानुवाद कौमुदी विश्वविद्यालय प्रकाशन वाराणसी
संपादक जगदीशलाल शास्त्री	: संस्कृत वदतु, संस्कृत भारती, बैंगलूर : अनुवादचंद्रिका, मोतीलाल बनारसीदास दिल्ली
नोट:	
१ प्रत्येक सत्रामध्ये ५० मिनिटाच्या ४५ तासिका (1 theory + 2 lab /week)	
२ अंतर्गत मूल्याकंन हे २५ गुणांचे असेल, त्यामध्ये	
iv) Internal Assignment	
v) सूत्रसंचालन / संवाद / साक्षात्कार / भाषाविज्ञान	
vi) सूत्रसंचालन प्रात्यक्षिक मूल्यांकन हे विद्यापीठीय नियमानुसार २५ गुणांचे घेतले जाईल.	

* * * * *